

Varför tränar vi kata i kendo?

Del 1

Av Sasaki Hirotsugu

Fri översättning från koreanska till svenska av Seung Ki Baek och Mattias Vågberg, IKSU Kendosektion, 2010.

1. Vad är kata?

När man tränat kendo i ett par år står man oundvikligen inför japansk kendo kata (vilket betyder formträning). Din sensei säger att man måste komma ihåg dem för att gradera till ikkyu eller shodan så man lär sig ordningsföljderna för uchidachis och shidachis roller.

Men eftersom man dittills tränat och drillats i att hugga men-, kote- och dohugg med shinai blir man nog förbryllad av att använda en böjd bokuto; att använda jodan no kamae eller tsuki, som man tidigare inte lärt sig. Jag tror att man då ställer sig frågan; varför måste man träna kata?

- Effekter av kataträning på din kendo

Den japanska katan är anordnad enligt ett system som det japanska kendoförbundet inrättade december 1981. Detta var baserat på det som det tidigare japanska budoförbundet etablerat oktober 1911. Detta system samlar ihop de mest grundläggande kendoteknikerna och deras principer. Det sägs att det också kan tillämpas på tävlingar om man praktiserat det tillräckligt. Genom att träna kata ordentligt erhåller man också följande i sin kendo.

- 1) Man lär sig artighet (reigi) och ett lugnt beteende.
- 2) Man erhåller bra hållning och kvicka rörelser.
- 3) Man lär sig att kunna iaktta motståndares humör och rörelser.
- 4) Man rensar bort dåliga vanor och ersätter dem med korrekta tekniker.
- 5) Man kommer kunna göra exakta hugg genom att lära sig hur man ska använda svärdet och händerna.
- 6) Man lär sig korrekta avstånd och korrekt timing.
- 7) Man får zanshin.
- 8) Man styrker sin kraft, sin "ki", så att man erhåller solida kiai och en stark röst.
- 9) Man lär sig hur sinnet och svärdstekniken samverkar.
- 10) Man kommer att utstråla högre värdighet med ett starkare ki.

Med detta sagt ser vi ändå tre former med kodachi, trots att en sådan i själva verket inte får användas enligt tävlingsreglerna. Dessutom gör man mycket stora rörelser med armarna i kata fastän man ska göra små och snabba hugg när man blir avancerad. Eftersom det tydligt framträder sådana skillnader känner sig många förbryllade och upplever att kata är långt ifrån tillämpligt i modern kendo. Därför brukar de flesta träna kata bara med tanke på ordningsföljderna kort innan gradering och därför utan att tillskansa sig de effekter som nämns ovan.

- Små frågor om kata

Många kendokas struntar i kataträning därför att rörelserna i övrig kendo ser helt olika ut än de gör i kata och dessutom verkar inte anfallsträning med shinai och kataträning med bokuto ha några gemensamma punkter. Så struntar de i kataträning, som inte upplevs höra ihop med skicklighet i kendo hur mycket man än tränar det. Jag skriver här upp de små frågor som många ställer sig när de tränar kata.

Kata ett börjar med att båda sidorna använder jodan no kamae mot varandra. Av vilken anledning är det så? Fastän jodan no kamae tillåts på tävlingar fr.o.m. gymnasienivå, är det ju naturligt att använda chudan no kamae i kata ett eftersom chudan no kamae är grunden till kendon i alla avseenden. Man ser även på vuxen nivå sällan två kendokas använda jodan no kamae mot varandra i tävlingssammanhang. Ändå måste elever i grundskolan börja med denna första kata på gradering trots att de praktiskt taget är förbjudna att använda jodan no kamae i andra sammanhang. Dessutom använder shidachi migi jodan medan uchidachi använder hidari jodan, som är det vanliga. Varför har de olika kamaer? Och varför hugger uchidachi men från ett läge där båda står i jodan no kamae? Det är naturligt att hugga do eller kote istället för men, som ju shidachi skyddar med svärdet. Det är också meningslöst att luta fram huvudet när shidachi dragit sig bakåt som svar på uchidachis menhugg. Kendo lär utövare att inte förstöra hållningen efter ett hugg. Även efter ett sådant modigt hugg som får motståndaren att dra sig tillbaka är det väl rätt att behålla en rak hållning istället för att böja kroppen framåt?

Så ser kata ut, till synes full av motsägelser. Således kan det vara ganska svårt för en modern kendoka att träna kata hårt.

- Syfte och klassificering i kata

Många tänker att kataträning innebär att man ska repetera tekniker utvecklade av en enastående grundare enligt någon bestämd ordningsföljd, så att man ska träna teknikerna i verklig hastighet som om en shinai ersätts av en bokuto eller ett japanskt svärd i en teknisk träning. Därför tycks det som att teknikerna i kata får och måste tillämpas på shinaikendo som sig själva.

Men många kata förmedlar inte bara tekniker utan också principer och grundtankar, eller en skolas idéer och syften. Till exempel, har niten-ichi-skolan den berömda "fem riktningars kata" som lär ut principer och idéer från Musashis insikter. Därför är det omöjligt att visa dem genom att imitera formen. Man kan se de underliggande principerna bara om man tränar kata tillsammans med hårda shinaiträningar.

Likaså finns det några kata som kan delas upp efter innehåll och syfte. Jag klassificerar dem till tre stycken baserat på detta. Först är det kata som lär ut tekniker. De berättar på ett direkt sätt hur man ska göra ifall motståndaren anfaller. Jag klassificerar en sådan kata som en ken-teknisk kata. Nästa typ är kata som förmedlar basal logik, inklusive idéer om 'avstånd' och 'timing' eller essenser av anfall, "fem riktningars kata" är ett exempel som innehåller alla dessa. Jag klassificerar en sådan kata som en ken-logisk kata. Slutligen är det kata som uttrycker tankar om kendo och syftet med träning. Många skolor anser dessa som hemliga och lär ut dem bara till sina seniora elever. Men Musashi, som bland annat sa att "svärdet har varken insida eller utsida" berättar öppet om innehållet i "fem riktningars kata" utan att gömma något. Jag klassificerar en sådan kata som en ken-väg(=do) kata.

Så nu har vi de tre typerna av kata. Några kata tillhör bara en typ, men många tillhör två eller tre samtidigt så att kataträningens inriktning beror på var i katan man lägger mest fokus.

2. Katornas logik

Nu funderar vi kring kata ett till tre i egenskap av ken-tekniska kata. Då ser vi i ettan en teknik som kan kallas 'men efter att ha undvikit men' från jodan, i tvåan 'kote efter att ha undvikit kote', och i trean 'dubbel tsuki efter att ha parerat tsuki'. Dessa tekniker är så konstiga att man knappt kan föreställa sig dem med shinai.

Det är särskilt oförklarligt logiskt att uchidachi plötsligt hugger shidachi, som håller jodan-no-kamae. Motståndarens huvud skyddas av tsuka och dessutom är motståndaren beredd att gå till anfall när som helst. Logiskt sett är det bara våghalsigt att anfälla så plötsligt att man nästan ramlar framåt, fastän motståndaren inte bryter sin hållning. Egentligen måste man stoppa svärdet när det skär shidachis näve, genom att hålla sig rakt i ryggen. Det gör man i tvåan, där man stoppar svärdet på shidachis handled istället för i fothöjd.

Det leder till att ettan inte undervisar hur man ska hugga men från jodan. Vad undervisar den då? Vi kan se betydelsen om vi ser den som en ken-logisk kata istället för en ken-teknisk kata.

- Kata ett - avstånd

Vi förstår vad det konstiga anfallet från jodan har för syfte genom att se den som en ken-logisk kata. Kata ett undervisar nämligen inte en sådan teknik som man hugg från jodan utan hur man ska mäta avstånd, vilket är det mest grundläggande i kendo, och hur viktigt det är. Angående avstånd generellt lär man sig ett-steg-ett-hugg-avstånd och därifrån också längre avstånd och kortare avstånd. För att känna in detta rätt som nybörjare lär man sig mätning genom att två svärdlinjer träffas i chudan-no-kamae. Men det är fel att man alltid måste använda svärd för att mäta avståndet. Egentligen måste man mäta avstånd inte med svärd utan med avståndssinnet, som är relativt mellan motståndaren och sig själv.

Här i kata ett, lär uchidachi shidachi det rätta mätningssättet, istället för att sticka svärdet framåt använder uchidachi jodan-no-kamae så att det därmed blir svårt att mäta avståndet. Samtidigt är shidachi inte heller tillåten att använda svärdet i mätningen eftersom shidachi också ska föra det uppåt direkt från chudan-no-kamae. Medan uchidachi använder en riktig hidari-jodan som lärare, får shidachi som elev bara svänga svärdet uppåt på den här nivån. De har därför olika kamae, dvs hidari-jodan och migi-jodan. Det kan vara ett sidospår, men i fall tränaren uttalar sig som om det fanns en sådan migi-jodan-no-kamae i vanlig kendo, skulle eleven misstänka att den kan användas i shinai-kendo också. Tränaren måste säkert lära eleven att migi-jodan bara är för till för bekvämligheten i undervisningen och att man egentligen antingen ska använda hidari-jodan eller dess spegelbild med högra handen och högra foten fram.

Både uchidachi och shidachi kommer nära till ett-steg-ett-hugg-avstånd i jodan-no-kamae utan att ställa in svärdlinjen. Shidachi måste dock förstå det avståndet för att kunna konfrontera uchidachi. I fall shidachi dominerar situationen med det rätta avståndet och visar sig beredd att hugga men från jodan, tar uchidachi det som en chans att visa hur långt uchidachi kan nå genom att svänga svärdet långt med ett stort steg. Eftersom uchidachi vill visa maximiavståndet, kommer uchidachi att böja sig framåt efter det modiga steget. Å andra sidan känner shidachi det kritiska för avståndet med att dra kroppen lite bakåt och lär sig sen avståndet för att nå uchidachis men med att ta ett steg framåt. Därför bryr sig uchidachi inte om att han tar ett sådant stort steg så att han bryter hållningen och nästan ramlar framåt, och shidachi lär sig att det är möjligt att hugga uchidachis men utan ett sådant stort steg, vilket är en subtil sak i kendo som heter 'längre än motståndaren, kortare än mig'.

Så genom att se ettan som en ken-logisk kata, kan man förklara sådana frågor och motsägelser som jodan-no-kamae mot varandra, uchidachis farligt stora hugg, varför shidachi drar sig bakåt och framåt från den konstiga migi-jodan för att hugga men osv.

- Kata två - medellinje

Likaså tänker vi kring kata två. När uchidachi här kommer och hugger shidachis kote från chudan-no-kamae, undviker shidachi hugget genom att backa till

vänster och sedan gå framåt för att hugga uchidachis kote. I fall vi anser uchidachs första rörelse som en kote-hugg teknik, är det rimligt att uchidachi går framåt till vänster och skär kote med en nära rät vinkel för att undvika att träffa tsuba. Men i kata två kommer uchidachi rakt framåt och försöker hugga kote ganska nära till shidachis shinai. Ur teknisk synvinkel är det sannolikt att träffa tsuba.

Så därför tycks det inte att man lär sig en kote teknik från uchidachis rörelse. Vad hugger uchidachi då? Faktiskt hugger uchidachi sin medellinje.

En medellinje betyder standarden för ens position, riktning, avstånd från motståndaren, osv. Därför kan man säga att 'man vet motståndaren och vet sig själv' när man vet motståndarens hållnings standard och vet sin standard (*Seung Ki: det finns ett känt tänkespråk som säger att om man vet motståndaren och vet sig själv förlorar man aldrig även om man kämpar ett hundra gånger). Det är inte en sådan teknik som "kote efter att ha undvikit kote" mot uchidachis hugg utan vikten av medellinjen som tvåan undervisar. Uchidachi som lärare visar detta genom att hugga i sin medellinje med en teknik som framstår som ett kote-hugg. Shidachi som elev avstyr det hugget med minsta möjliga rörelse bakåt till vänster och hugger sen i sin egna medellinje. Till följd av detta framstår det som en sådan teknik som kote-hugg.

Uchidachi lär shidachi var medellinjen ligger och hur viktig den är genom att hugga sin medellinje och shidachi måste kontrollera avståndet, som undervisats i kata ett, genom att dra sig bakåt. Dessutom lär shidachi sig essensen av anfall och försvar med hänvisning till medellinjen; att man måste hålla motståndaren på sin medellinje när man flyttar sig ut ur motståndarens medellinje och använda tekniker på den linjen.

- Kata tre - mitten

I kata tre, mot uchidachis direkta tsuki mot maggropen, drar shidachi in svärdet djupt till famnen och sticker tillbaka omedelbart, vilket heter 'att försvaga och lägga in (nayashi ire)', utan att få sin vänstra hand och svärdslinje ur medellinjen. Den undervisar inte tsuki-tekniker och den kan tolkas som en ken-logisk kata som undervisar hur man ska ta kontroll över mitten, som är en grund i att anfalla i kendo, och hur viktigt det är.

Eftersom man brukar lära sig att det är viktigt att kontrollera mitten, ser man ofta hur man ställer in svärdslinjen från ett-steg-ett-hugg-avstånd och sen tar kontroll över mitten genom att trycka motståndarens shinai åt sidan. Men i kata tre får förmodligen många en anmärkning om att man inte ska trycka svärdslinjen åt vänster när shidachi försvagar uchidachis tsuki. Det är nämligen viktigt att man inte ska ta kontroll över mitten genom att röra, trycka eller skaka svärdlinjen utan bara hålla den i mitten och anfalla rakt framåt vilket resulterar att motståndarens svärdlinje ger sig iväg från mitten. Det kan tyckas att trean

illustrerar den här grundläggande principen för att kontrollera mitten.

Som ovan om man tar kata från ettan till trean som undervisningar av avstånd, medellinjen och mittensnappning som är basala elementer i kendo, kan vi acceptera att nybörjare ska träna kata trots att den innehåller jodan och tsuki som är förbudna för unga elever.

3. Fler funderingar kring kata

Jag sa att kata ett till tre lärde oss vikten av avstånd, medellinjen och mitten, som är grundläggande i kendo. Men man kan också säga att om det bara gäller de tre sakerna, kan det räcka med att inkludera dem i den vanliga shinaiträningen istället för att överlämna dem till det enorma området kata.

Den japanska kungliga kendokatan som är föregångare till den moderna hette också 'kendo kata' trots att var på 1910-talet då ordet 'budo' inte var vanligt och kendo hette kekiken (=slå+svärd) eller kenjutsu (=svärd+teknik). Man kan fråga sig varför. Då kan man tänka sig att den aspekten av ken-logisk katrasträning också kunde vara sekundär och att kendo kata kanske bokstavligen ville uttrycka vägen (=do) till människan bortom teknik och logik. Ja, sanningen kan vara att det snarare avsåg medborgare av det japanska imperiet än människan då. Det motsvarar japanska medborgare i moderna språk men jag tycker att nyansen ligger ordet japaner närmare. Därför är det sannolikt att namnet 'Den japanska kungliga kendokatan' betydde 'kata för japaner'.

Vad lär kata japaner då? Den 25:e november 2001, då jag tänkte på det, råkade jag träffa Inoue Yoshihiko sensei i Shizuoka som lärde mig kata tillsammans med värdefulla berättelser. Det var chockande för mig. Och det är den här upplevelsen som motiverade mig att fundera på kata. Så nedan tänker jag våga presentera mina omogna tankar lagda till hans undervisning.

- Utvecklingen av kata

Om vi ser hur den gamla katan etablerades så var det det dåvarande utbildningsdepartementet som utvecklade kata ett till tre när kekiken-utbildning inkluderades som ämne på högstadiet och resten av katorna var tillägg som dåvarande budoförbundet etablerade. Kekiken lades nämligen till som ämne på högstadiet 1910, så utbildningsdepartementet ordnade en lektionsplanering för att göra utbildningen uniform i november samma år, och där etablerades kata ett till tre. Senare tillade budoförbundet resten, från fyran och uppåt samt kodachi kata, så att de tio katorna blev den japanska kungliga kendokatan 1911 och man skrev om den i moderna språk 1981, vilket ledde till den nuvarande katan.

Med andra ord, utbildningsdepartementets kata (daito 3) + budoförbundets kata (daito 4 + kodachi 3) = den japanska kungliga kendo kata och deras moderna

version är den japanska kendo kata.

Vi ska fundera kring ettan till trean med hänsyn till den där historien. Ettan till trean utvecklades av utbildningsdepartementet för att lära elever kendo. Det innerbär att syftet inte var några kendoexperter utan bara högstadieelever och också att de innehöll någon pedagogisk avsikt.

Vad var den pedagogiska avsikten som dåvarande utbildningsdepartementet krävde att elever skulle lära sig? Även om många kendoskolor samlats, är det sant att högstadieelever fick lära sig bara sådana former som 'men efter att ha undvikit men från jodan', 'kote efter att ha undvikit kote från chudan' och 'dubbel tsuki efter att ha parerat tsuki' bland många andra grundläggande tekniker. Varför var det jodan som de fick lära sig i ettan? Det är egentligen vad Inoue sensei berättade för mig, alltså att det finns tre lärdomar från äldre tiders japan som kallas rättighet, storsinhet och mod.

Det sägs att kungliga familjen i japan har tre olika heliga saker som ärvs som bevis av tronen. De är spegeln, jadebollen och svärdet som enligt den japanska myten kommer från gud. Och man säger att de här representerar ideologier som kungen styr landet med, så att spegeln symboliserar rättigheten, jadebollen representerar storsinheten, och svärdet representerar modet. Kanske skulle det fördömas av somliga nuförtiden om man lärde elever sådana kungliga myter i skolan men det kunde då snarare vara självklart att införliva sådana nationella ideologier i skolan i form av kata när kungen var statschef enligt grundlagen.

Därifrån tänker jag mig att de med de tre katorna ville att högstadieelever (jag tror att den här utbildningen då inte var obligatorisk och att de eleverna sågs som eliten som skulle styra landet) skulle lära sig de styrande ideologierna dvs. rättigheten, storsinheten och modet i form av kata och därmed även livssätt som japanska medborgare eller japaner.

- Ettan - rättighet

I kata ett symboliserar uchidachis och shidachis jodan varsin rättighet. Från lång tid tillbaka har bråk utbrutit genom krockar mellan rättigheter. Om en person hävdar sin rättighet, har utmanaren till den också sin egen rättighet. Man kunde säga att hjälten är god medan antihjälten är ond, men det finns ingenting sådant i kendetävlingar exempelvis. Även en antihjälte som man hatar har sin egen rättighet. Som bönder har japaner ansett det som rätt att förstora sitt eget territorium. Om alla förstorar sina territorier, kommer de att krocka på gränserna. Vinnaren har rätt medan de andra förlorar sina territorier.

För att vinna sin rättighet, behöver man alltid känna sin motståndare och sig själv samt förhållandet emellan. Ettan avser att man ska lära sig detta genom att kontrollera avstånd och praktisera 'tidiga tidigheten'. Uchidachi som lärare kontrollerar om shidachi iakttar deras avstånd och är beredd att reagera tidigare

än motståndarens rörelser, och uchidachi ser chansen att stega in med ett stort kliv skärandes shidachis nävar samt tsuban rakt itu, vilket således lär shidachi maximavståndet som uchidachis svärd kan nå.

Shidachi undviker omedelbart uchidachis anfall och knivblad med en hårsman och tar därifrån ett steg som gör det möjligt att hugga uchidachis huvud, vilket lär shidachi ett-steg-ett-hugg-avstånd. Det är det ögonblicket som man direkt slår tillbaka sin motståndares anfall och vinner 'bråket mellan rättigheterna' genom att praktisera den 'tidiga tidigheten' och noga iaktta det exakta avståndet.

Uchidachi, som skurits på huvudet, bör ramla på stället om det gäller den tekniska aspekten. Några säger att uchidachi inte ramlar utan står där blödande men det är lite onaturligt att uchidachi i en sådan situation backar ett par steg med svärdet neråt och hållningen böjd framåt. Om uchidachi inte är död än utan backar ut för att hugga på nytt, är det naturligare att lyfta upp svärdet och ställa sig rakt igen.

Jag tror att uchidachis steg bakåt efter shidachis hugg kan vara ett uppträdande för att uttrycka att uchidachi dödats och ramlat på stället av hugget. Det är vanligt i teatrar att de som dödats av hjälten backar ut ur scenen med bibehållna hållningar. I scenariot har de bara ramlat precis på ställen men de måste lämna scenen snart för att inte avbryta nästa scen. Publiken tolkar det då som att de dödats av hugget istället för att de lyckades rymma vid liv från scenen. Förmodligen gäller detsamma här.

Uchidachi, som huggits i huvudet, faller på stället men det uttrycks i katan som att ta ett steg bakåt. Men man vet aldrig från fallet om uchidachi är död. Möjligen kan denne fortfarande vara vid liv och slå tillbaka. Så shidachi håller svärdet mot uchidachi som fallit och visar zanshin utan ouppmärksamhet. I verkligheten skulle det vara gedan mot uchidachi, som ju ligger på marken, men shidachis svärd pekar mot uchidachis ansikte istället eftersom uchidachi står kvar. Fastän shidachi sänker svärdet enbart lite för att sikta mot ansiktet i kata ett, ska det faktiskt kännas som om man håller svärdet mot uchidachi som ligger på marken. Sedan tar uchidachi ett steg till bakåt med samma hållning. Jag tror att detta speglar uchidachis död. Om döden har bekräftats, behöver man inte vara rädd för motanfall. Då ställer sig shidachi i jodan.

Vad betyder denna jodan? Eftersom uchidachi är död, finns det ingen zanshin för att bereda sig på motanfall. Även om det var menat som en förberedelse, skulle gedan vara rimligare här. Jag tolkar det som en deklARATION för att betyga segern och sin egen rättighet. Men Inoue sensei har sagt att det inte är allt. Han säger, "även om det var ett bråk mellan rättigheter, är det ont att döda någon annan. Som människan måste man känna ånger över mordet istället för att bara uttala sin rättighet. Därför uttrycker den sista jodan ångern samt en bön för livet som tagits bort." Och det är den här ångern som följs av en idé i kata två.

Visst kan det ibland bli skadligt för andra att ständigt insistera sin rättighet även i socialt liv. Så har jag också skadat andra i onödan eller gjort en person till en fiende trots att personen kunde ha blivit min vän. Med eftertanken att rättigheter

inte är allt som människan är tänker jag börja med tvåan.

- Kata två - storsinthe

Chudan-no-kamae i tvåan symboliserar storsinthe. Storsinthe betyder att ta hand om andra människor. Medan man vågar bråka hävdande sin rättighet som om segern är den enda saken, menar chudan-no-kamae i tvåan samtidigt anfall och försvar med betoning på avståndet, som visas i ettan, och det gemensamma förhållandet. Denna kamae visar känslan av att vilja undvika bråk om möjligt istället för att hoppa in frivilligt. Men det är aldrig som att blockera eller fly. Det är också den 'tidiga tidigheten', dvs. fastän sinnet är lugnt är det berett på strid och tittar på motståndarens rörelser hela tiden för att kunna besegra denne när som helst. 'Fågeln flytande på vattnet tar kamae med kroppen där fötterna är sinnet.' Jag tycker att det är denna anledning som gör chudan-no-kamae till den mest grundläggande hållningen i kendo.

Uchidachi som lärare kontrollerar tidpunkten då shidachis kamae är kraftig och tar det som chansen att hugga shidachis kote. Det finns inte ett sådant hugg för mord som i ettan bland teknikerna i tvåan, med storsinthe. Så målet är inte att skära kroppen itu som i ettan utan bara skada genom att sönderdela armen.

Shidachi undviker uchidachis anfall genom att backa diagonalt till vänster vilket börjar med vänstra foten som sedan följs av högra foten. I fall kraft och kraft drabbar samman direkt som i ettan, måste en som är överlägsen i kraft döda den andra för att vinna. Men om man lyckas avvika från motståndarens medellinje men hålla sin medellinje, är det nu möjligt att dominera situationen. Man kan säga att det är den här kroppsrörelsen som är den mest grundläggande i kampsporter. Om man känner att man dominerar situationen så här, då kan man vara generös. Ångern från ettan, tillsammans med generositeten, återkommer som storsinthe. Det här är tanken i tvåan.

Trots att man borde hugga men efter att dra handlederna tillbaka generellt, huggar man i tvåan ett kote-hugg på grund av tanken kring storsinthe. Fastän man visst kan hugga motståndarens huvud, och därmed döda honom, avslutar man bråket med att bara dela handleden istället. Med andra ord, i ettan vinner man genom att ta motståndarens liv medan i tvåan gör man det genom att avvärja motståndaren. Eftersom motståndaren står där vid liv, uttrycks zanshin av att hållningen behålls precis som när man skurit handleden. Det behövs inte extrarörelser som att sikta svärdet mot ansiktet eller att lyfta det uppåt som i jodan.

Inoue sensei berättade för mig att ettan lär oss tekniker för att vinna bråk medan tvåan lär oss ingången från dessa tekniker till den egentliga vägen i kendo. Så går kendosträning via tvåan till trean mot 'do (=tao)' som kendo egentligen inriktar sig mot.

- Kata tre - mod

Gedan-no-kamae i trean symboliserar mod. Modet betyder ett starkt sinne som inte fruktar något utan går framåt med kroppen full av kraft. Men det är bara våghalsighet att uttrycka detta direkt. Det verkliga modet är det 'orörliga sinnet', som kan reagera lugnt på vad som helst. Gedan-no-kamae är en hållning 'med sikte (=kamae) och utan sikte'. Den är en kamae bestående av det 'tomma sinnet' bortom bråk och icke-bråk eller seger och förlust. Som sagt innebär modet det orörliga sinnet. Ändå avser det inte det 'stoppade sinnet'. Det ska vara det 'tomma sinnet' som reagerar på omväxlande situationer gripande motståndarens sinne omedelbart men lugnt, utan att bli upprört.

Uchidachi som kommit i svärdskontakt med korrekt avstånd lyfter upp svärdet stilla för att testa shidachis tomma sinne. Shidachi följer uchidachis rörelse nära som en naturlig reaktion.

Det är ett sidospår, men det sägs ofta att uchidachi är ledande och shidachi är följande eftersom uchidachi är läraren och shidachi är eleven. Och några säger även att shidachi ska röra sig med något mellanrum i tid sedan uchidachi rört sig. Men jag tycker att det är fel. Att shidachi är följande betyder inte att shidachi är senare än uchidachi utan att shidachi inte initierar något tidigare än uchidachi. Om shidachi är senare i verkligheten, fysikaliskt talat, är det helt enkelt omöjligt för shidachi att vinna över uchidachi. Att shidachi är följande kan tas som förhållandet mellan ett objekt och dess skugga. Skuggan rör sig aldrig tidigare än objektet. Så följer shidachi med uchidachis rörelser som en skugga. Även om den skakar bort uchidachis svärd, är det aldrig senare utan alltid följande. Det är det som kallas shidachis sätt att anfalla.

Vi återgår till den egentliga berättelsen. Efter att ha lyft upp svärdet inser uchidachi att shidachi följer naturligt med det orörliga sinnet, och tar det som chansen att sticka direkt i det orörliga sinnet. Om det rubbar shidachis sinne så att shidachi gör någon onödig rörelse, är det shidachis fel. Men shidachi rör sig inte alls utan känner avståndet som uchidachi når, håller sin medellinje, försvagar uchidachis tsuki, och sticker samtidigt uchidachis sinne som mothugg. Trots att uchidachi ville rubba shidachis sinne, är det snarare uchidachis eget som rubbats så pass att uchidachi retirerar och stoppar shidachis svärd nätt och jämnt. Men shidachi håller sitt sinne och sin svärdlinje absolut orörliga och fortsätter anfalla uchidachis sinne och mitt.

Förkrossad psykiskt, upplever uchidachi en ren förlust med svärdet på mitten av ansiktet. Det är shidachis perfekta seger mot vem som helst. Men uchidachis kropp har inte alls skadats någonstans.

Som ett sidospår igen, kan vi jämföra de här anfällen och försvaren med en kendotävling. Om man dömer kata, är det självklart att lyfta flaggan på shidachis men-hugg i ettan. Likaså lyfts flaggan på shidachis kote-hugg i tvåan. Hur går det med trean? Är det möjligt att lyfta flaggan för shidachi? Svaret är nej enligt nuvarande regler i kendo tävlingar trots att det är naturligtvis är shidachi som

vinner.

Inoue sensei berättade för mig att det är gränsen mellan kendo som idrott och kendo som budo och att trean leder från tekniker till 'do (=tao)'.

Numera diskuterar man kring att inkludera kendo i OS. Om en kendo-idrottsstandard görs baserad på ett slags poängsystem, som andra kampsporter i OS, kanske det exempelvis blir 5 poäng för att köra ett sådant starkt men-hugg som i ettan, som kan ta motståndarens liv. Det kanske blir 2 poäng för att göra ett kote-hugg som i tvåan som förmodligen lämnar motståndaren levande. Då måste man säga att det inte finns någon poäng med att bara tvinga motståndaren att retirera utan någon beröring, som i trean.

Men när vi tänker kring budo, är det bara 1 poäng för att vinna på ett sådant omoget sätt som med motståndarens död, 3 poäng för att vinna med motståndaren enbart skadad, och det blir 5 poäng för att vinna utan några skador.

Oavsett min åsikt kring att inkludera kendo i OS för närvarande kan det vara svårt, om det sker, att veta hur man ska förklara den skillnaden för världen och hur beslutssystemet ska spegla den skillnaden.

Återgående till den egentliga berättelsen, om kendosträning inriktar sig på trean, inriktar man sig på en nivå där man vinner utan att döda eller skada motståndaren. Med andra ord, är det att vinna med fienden vid liv, vilket hänger ihop med vad som kallas 'svärdet som räddar människan'.

Medan många moderniserade kampsporter betonar hur man ska härska över fiender för att försvara sig, ser man att kendo, som handlar om tekniker med ett mordvapen, inriktar sig på att skydda fiendens kropp genom att träna med en satsning av livet. Det är ytterst intressant.

Som beskrivs ovan lärde man av de tre första katorna, som utvecklades av dåvarande utbildningsdepartementet, beteenden för krigare snarare än för medborgare av det japanska imperiet. Jag tycker att det är sublimt. Men genom historien utnyttjades kendo bara som redskap för krig, såsom om den sublimes tanken i kata inte varit där. Det kan vara en del av anledningen till att Nakayama Hakkudo sensei begrät att "kata ärvs inte rätt och nuvarande kendo saknar dess sinne."